

Opetussuunnitelmat käyttöön

JARI AALTO

Syksyn toiminta käynnistyi perinteeksi muodostuneella paikalliskerhoseminaarilla. Siellä kuulemani mukaan peruskoulun uuden opetussuunnitelman käyttöönotto ei ole sujunut aivan kitkatta. Historian ja yhteiskuntaopin osalta eniten kysymyksiä tuntuu herättävän oppiaineisiin varattujen tuntien jakautuminen eri vuosiluokille. Eri kuntien mallit hajautuvat kuin varpusparvi, mikä tuskin tulee olemaan oppilaiden edun mukaista. Eheälle opintopolulle voi sanoa hyvästit, jos oppilas perheineen muuttaa toiselle paikkakunnalle kesken peruskoulun.

Puhetta riittää myös peruskoulun opetussuunnitelman painottamien kannustavan arvioinnin, itsearvioinnin ja päättöarvosanojen välisistä suhteista. Lisäksi ops toteaa yksiselitteisesti, ettei oppilaita ja heidän suorituksiaan saa verrata toisiinsa. Kuulostaa hienolta, mutta yhteishaussa verrataan kuitenkin. Päättöarvosanojen on edelleenkin oltava yhteismitallisia, sillä kilpailu toisen asteen opiskelupaikoista kiristyy ja kaikkia hakijoita on kohdeltava yhdenvertaisesti. Miten mahtaa opettaja- tai rehtoriparka selittää oppilaalle ja tämän vanhemmille opintojen aikaisen arvioinnin ja päättöarvioinnin mahdollisen ristiriidan? Kristallipalloni ennustaa painostusta, riitaa ja isoa tukkua päättöarviointiin liittyviä oikaisuvaatimuksia. Ongelmien välttämiseksi voi syntyä käytäntöjä, jotka tosiasiaa vesiävät arvioinnin kehittämisen.

Lukion opetussuunnitelmasta en kuullut näin voimakasta kritiikkiä, joten jaan tässä omia kokemuksiani. Arvioinnin kehittäminen hämmentää opiskelijoitani, mutta tilanne korjautunee aikanaan peruskoulun tekemän työn ansiosta. Digiloikasta tulee rankempaa palautetta. Jo nyt ponnistusvaiheessa monet opiskelijat valittavat päänsärkyä, keskittymisvaikeuksia sekä tekstin outoa vilistämistä silmissään. Minusta kritiikkiä ei pitäisi kuitata

muutosvastarinnaksi, mistä monet asiantuntijatkin ovat jo julkisuudessa varoittaneet. Sähköisen materiaalin lisääntyvä käyttö liittyy toiseen muotimottoon eli monipuolisiin oppimisympäristöihin. Olen jo aikaisemmin todennut, että monipuolisuus ja digitaalisuus eivät ole synonyymeja. Oppimisympäristöistä, oppimateriaaleista, työtavoista ja arvioinnista kannattaa sopia aikaisempaa enemmän opiskelijoiden kanssa. Samalla osallisuuden ja omistajuuden kokemukset vahvistuvat.

Minusta on jo selvää, että ”uudet” pedagogiset toimintatavat eivät sovi kaikille lukiolaisille. Esimerkiksi tiimityö, oikean tiedon haku ja hankitun tiedon soveltaminen tuottavat osalle nuorista vaikeuksia. Kaikki opiskelijat eivät myöskään pysty kantamaan vaadittua vastuuta opinnoistaan. Henkilökohtaista ohjausta tarvitaan entistä enemmän. Sitten on se joukko opiskelijoita, joka tekee ryhmänsä kanssa sujuvasti sovitut tehtävät, mutta ei oikein tiedä mihin kaikki liittyy. Ongelma, ilmiö ja asiakonteksti lipeävät heiltä helposti käsistä. Nämä opiskelijat kaipaavat opettajajohtoista työskentelyä ja tarvitsevat jatkuvaa palautetta. Jäljelle jää porukka, joka oikeastaan osaisi laatia muille opiskelijoille tehtävät. Heillä on myös usein selkeä opintosuunnitelma, minkä vuoksi he suhtautuvat epäluuloisesti ohjaukseen, opettajien suunnittelemiin ilmiökokonaisuuksiin ja kansaopiskelijoiden hitaampaan etenemistahtiin. Jos en ole varovainen, he pyrkivät heti kurssin alussa muodostamaan oman ryhmänsä.

Havaintoni ovat täysin subjektiivisia, eikä niitä voi yleistää. Sen verran voinee turvallisesti sanoa, että opettajuus on aikamoisessa muutoksessa. Monet yllä mainituista asioista ovat esillä liittomme syyspäivillä 29.- 30.10. Tutustu ohjelmaan ja ilmoittaudu mukaan.

Kirjoittaja on HYOL:n puheenjohtaja.